

Zagraniczni

Volker Soergel **9 III 1931–5 X 2022**

Volker Soergel urodził się we Wrocławiu. Studiował fizykę na Uniwersytecie we Freiburgu, gdzie w 1956 r. uzyskał stopień doktora pod kierunkiem Wolfganga Gentnera. Po dwóch latach pracy we Freiburgu spędził rok (1957–1958) jako *research fellow* w California Institute of Technology. Po powrocie zaczął pracować w CERN-ie (Europejska Organizacja Badań Jądrowych). Badał bardzo rzadkie rozpady mezonów i hiperonów. Wyniki badań, istotne dla procesu tworzenia Modelu Standardowego, przyniosły mu w 1963 r. wysoką nagrodę Niemieckiego Towarzystwa Fizycznego.

W 1965 r. został powołany na Katedrę Fizyki Uniwersytetu w Heidelbergu. W tym okresie rozpoczął współpracę z prof. Jerzym Pniewskim i grupą jego warszawskich współpracowników i brał z nimi udział w poszukiwaniu stanów wzbudzonych hiperjader. Badania, prowadzone przy użyciu wiązki mezonów K w CERN-ie, zakończyły się w 1971 r. sukcesem i zapoczątkowały nową dyscyplinę: spektroskopię hiperjadową. Prof. Pniewski napisał we *Wspomnieniach autobiograficznych*, że Soergel dał się poznać jako człowiek o niezwykle wysokiej etyce, a czteroletnia współpraca z nim zacieśniła więzy przyjaźni.

W latach 1976–1979 Volker Soergel był przewodniczącym Rady Naukowej DESY (Deutsches Elektronen-Synchrotron) w Hamburgu. Później został wicedyrektorem CERN-u do spraw naukowych i pełnił tę funkcję w latach 1979–1981. W 1981 r. został powołany na stanowisko dyrektora naczelnego DESY. Pozostawał na tym stanowisku do 1993 r. Zrealizował wtedy wizję stworzenia w DESY silnego centrum fizyki fotonów. Otwarto tam tzw. HASY-LAB, a potem rozpoczęto badania z wykorzystaniem akceleratora DORIS.

Podczas jego kadencji dyrektora DESY rozpoczęto tam w 1984 r. budowę największego akceleratora przeciwbieżnych wiązek elektronów i protonów. Był to projekt HERA (Hadron Elektron Ring Anlage). Dzięki umowie

zawartej z dyrekcją DESY polscy fizycy, inżynierowie i technicy z wielu instytutów z Krakowa i Warszawy brali udział w budowie kompleksu akceleratora i detektorów. Umiejętności Polaków wysoko oceniało kierownictwo DESY. Było to dla dyrekcji DESY rozwiązanie trudnego problemu znalezienia w Niemczech odpowiednio wyszkolonych specjalistów, którzy przyjechaliby do Hamburga na krótkie kontrakty. Z kolei dla Polaków, nawet kilkumiesięczny pobyt w DESY był korzystny finansowo ze względu na różnicę płac i poziomu życia. W okresie budowy HERA przebywała tam stale liczna, zwykle kilkudziesięcioosobowa, zmieniająca się ekipa z naszego kraju. Wkład Polski w budowę akceleratora HERA oceniono na około 200 osobołat i do dziś jest pamiętany i wymieniany w oficjalnych dokumentach.

Po zjednoczeniu Niemiec Soergel odegrał ważną rolę w przekształceniu wschodnioniemieckiego Instytutu Fizyki w Zeuthen k. Berlina w centrum badań astrofizyki cząstek (*astroparticle physics*) i doprowadził do połączenia go z DESY.

Po zakończeniu pracy na stanowisku dyrektora DESY przeniósł się do Instytutu Fizyki Maxa Plancka w Monachium i pełnił tam funkcję dyrektora w latach 1996–2000.

Prof. Volker Soergel cieszył się niezmiernym szacunkiem w całym świecie. Otrzymał liczne wyróżnienia, w tym doktoraty honorowe uniwersytetu w Glasgow (1994) i w Hamburgu (2009), a także Federalny Order Zasługi pierwszej klasy. Był wielkim przyjacielem Polski. Został przyjęty na członka zagranicznego Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego PAU przez Walne Zgromadzenie 25 czerwca 1994, zatwierdzony przez Prezydenta 4 września 1995 r.

Andrzej Kajetan Wróblewski